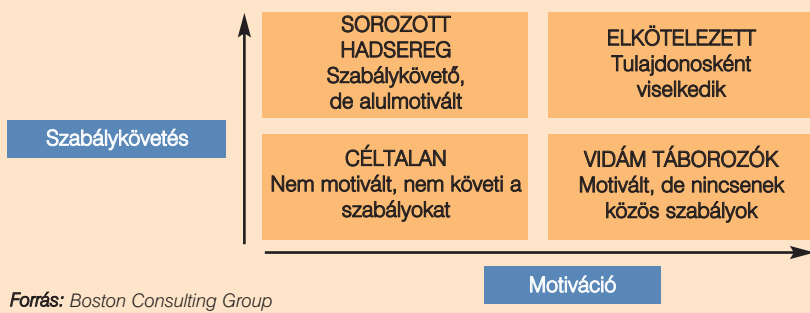

Ha valami véget ér...

Kellenek-e a vidám táborozók?

A munkáltatónak elkötelezett munkatársakra van szüksége, akik tulajdonosként végzik a munkájukat, a többieknek hosszú távon nem lehet maradása egy hatékonyan működő szervezetben. A személyes fejlődés szempontjából is az „elkötelezettség” állapota a legcélravezetőbb.

Forrás: Boston Consulting Group

- Jó lenne végre valami újat csinálni.
- Miért nem látja, hogy mennyit dolgoztam én ezzel?
- Már megint egy hétfő...
- Miért nem engem nevez ki a helyettesének?
- Céges rendezvényre menni? Hogy még ott is őket lássam?
- Egyszerűen nem tudok mit kezdeni a beosztottaimmal.

■ **Vezetői képességek hiánya:** Gondolkozz el azon, hogy valóban vezetői karrierre vágysz-e, és az okoz-e örömet, ha egy csapat sikert ér el a támogatásoddal, vagy inkább jobban szeretsz önállóan dolgozni és megcsinálni valamit. Ha valóban értéket jelent számodra a vezetői munka, de úgy érzed, hogy hiányos az eszköztárad, esetleg a vezetői eszközeid nem működnek hatékonyan, akkor ehhez kérd a főnökeid segítségét, például vezetői készségfejlesztő tréning vagy coach formájában. Keress egy hasonló cipőben járó vezető kollégát vagy egy gyakorlottat, akiben megbízol, és vitassátok meg együtt és elemezzétek a helyzeteket.

■ **Ha úgy érzed, hogy elégedetlen veled a főnököd:** Lehet, hogy csak információhiányból fakad az elégedetlensége. Alakítsátok ki az információáramlás rendszerét. Tájékoztasd folyamatosan a heti, havi munkádról, szóban vagy írásos státuszriport formájában. Azon feladatok esetében, ahol nincs szükség a döntésére, ott elég egy rövid tájékoztatás a teendőik állásáról, de

ezt a státuszmegbeszélést felhasználhatod arra is, hogy választ kérj azokra a kérdéseidre, amik a továbblépésedhez szükségesek. Felmerülhet benned, hogy ez nem önreklám-e. Ha megfelelő gyakorisággal és tartalommal tájékoztatod őt, akkor nem, ugyanis ahhoz, hogy jól tudja értékelni a teljesítményed, jól döntson az esetleges béremeléséről, juttatásaidról, ahhoz ismernie kell, hogyan végzed a munkádat, és ez nemcsak a végeredményből szűrhető le, hanem a köztes lépések elvégzéséből is, tehát egy folyamatos kommunikáció során. Kérj rendszeres visszajelzést a teljesítményedről, az értékelését pedig példákkal támassza alá.

■ **Ha „idegennek” érzed magad a munkahelyeden,** akkor lehet, hogy nem ismered még a cég kultúráját vagy az íratlan szabályokat. Beszéljess olyan kollégákkal, akik már régóta ott dolgoznak, használd ki az informális lehetőségeket arra, hogy minél többet megtudj a cégről (vállalati rendezvény, ebéd stb.). Ha kulturálisan nem tudsz beilleszkedni, akkor elképzelhető, hogy jobban jársz, ha egy olyan helyet keresel, ahol könnyebben azonosulsz a szervezeti kultúrával, mert a napi kisebb-nagyobb elégedetlenségek demotiváló hatásúak, értékes időt emésztenek fel, és ez gyorsan a teljesítmény romlásához vezethet.

■ **Ha rutinból végzed a munkádat, és nem motivál már,** akkor egyeztess a főnököddel vagy a HR-rel, hogy van-e lehetőség a munkaköröd gazdagítására, aminek következtében a meglévő feladataid mellé újakat is kaphatsz, esetleg néhányat átadhatsz másnak. Például egy új munkatárs belépése mindig alkalmat teremt a „régiek” feladatainak

Érzed ezek közül most bármelyiket is? Ha nem, akkor szerencsés vagy, és jelen helyzetben nem ez a cikk a leghasznosabb számodra ebben a kiadványban. Igen? Akkor nézzük meg, mit lehet tenni ebben az esetben, és miért nem vagy közös nevezőn a munkahelyeddel?

Hogyan tudsz javítani a helyzeteden?

■ **Szakmai hiányosságok:** Ezt a munkakör átalakításával, vagy esetleg a cégen belül egy más szervezethez történő átigazolással lehet orvosolni akkor, ha a személyiséged és a hozzáállásod alapján látnak benned lehetőséget egy másik munkakörben.

átszabására, és az újdonság mindig motiváló erővel hat. Nagyobb vállalat esetében pályázz más szervezetnél lévő munkakörökre is (természetesen ha a végzettséged, tapasztalatod megfelel a kiírásnak), előny lehet a cégismereted, mert ez lerövidíti a beilleszkedésedet, jól leinformálható vagy, ezért nagyobb a valószínűsége, hogy megfelelsz az elvárásoknak. De ha csak ígéretet kapsz a mozgási lehetőségekre egy jövőbeni üresedés esetén, már az is értékelhető eredmény.

Hogyan érdemes időzíteni, ha te mondd ki a NEMET, nem a munkáltató?

A többség azt javasolja, hogy akkor érdemes felmondani, ha már van egy biztos új ajánlat. Amennyiben a jelenlegi munkahelyeden annyira tarthatatlan a helyzet, hogy lelkileg vagy egészségileg olyan mértékben sérülhetsz, ami hosszabb távon további problémákat okozna, és ezért inkább felmondasz anélkül, hogy lenne új munkahelyed, mérlegeld a következőket:

- Rendelkezel-e elegendő anyagi erőforrással, akár egy elhúzódó keresési időszakra is?
- Milyen helyzetben van most a munkaerőpiacnak az a része, amelyben mozogsz? Gazdasági válság idején például bizonyos ágazatokban nagyon nehéz elhelyezkedni.
- Mennyire definiálsz magad a munkáddal? Nem okoz-e a munkánélküli állapot olyan ürességet, amely a stabilitásodat veszélyeztetheti?
- Mennyire valós a „tarthatatlan állapot”? Ha kiderül, hogy nem, akkor annak egy olyan negatív üzenete lehet, hogy elmenekülsz a probléma megoldása elől.

Milyen szempontokat érdemes figyelembe venni a váltáskor?

- Kis és nagy cég közötti mozgás esetében:
Meg kell fontolnod, hogy kisebb céges háttérrel hogyan fogod bírni a nagyobb cégek szabályzaterdejét és

bürokratikuságát, a lassúbb döntési folyamatokat, vagy fordítva, vagyis nagyobb céges háttérrel miként viszonyulsz ahhoz, hogy például egy kisebb cégben nincs minden munkafolyamat le szabályozva, nincs mindenre egy szakértő szervezet.

- Kulturális különbségek esetében:
Ebbe sokféle kisebb-nagyobb fontosságú szempontot beleérthetünk, amelyek a napi munkavégzést különböző mértékben befolyásolják. Ilyenek például a nonverbális kommunikáció fontossága, az előtervezés jelentősége, a nyílt kommunikáció alkalmazása, az individualista, illetve a konformista kultúrák (az előbbieknél az egyéni teljesítmény, az önérvényesítés a fontos, az utóbbinál a csoportérdek), szerződés- vagy kapcsolatfókusz (az előbbinél az üzlet a fontos, ismertelennel is kötnek üzletet, az utóbbinál a szociális hálónak van jelentősége, többnyire ismerősökkel üzletelnek csak), a hierarchia és a státusz jelentősége.
- A cég ismertsége, elismertsége.
- Szakmailag mindenképp legyen benne előrelépés, újdonság.
- Szakértői és vezetői munkakörök közötti váltás esetén:
Ha eddig nem voltál vezető, akkor hogyan éled meg azt, hogy mostantól nem az egyéni teljesítményedet fogják értékelni, hanem a mögötted álló csapatét, és az érdemed az lehet, ha hatékony munkavégzésre motiválsz egy csoportot.
- Jövőbeni lehetőségek, ezekre különösen fejlődésben, növekedésben lévő cégek esetében számíthatunk.
- Az anyagiak mérlegelésekor az éves teljes kompenzációs csomaggal számoljunk, ne csak a havi béreket hasonlítsuk össze. Vegyük figyelembe a potenciális teljesítményarányos, illetve a béren kívüli juttatásokat is.
- Munkakörülmények (például utazások gyakorisága, otthoni munkavégzés lehetősége).

- Az új vezető személyisége, aki a karizmájával sok mindent tud kompenzálni nehéz helyzetekben is, de ellenkező esetben akár minden vonzó körülményt semmissé tehet.

Mit kell mindenképp megtenni egy váltás esetén?

Összegezzük eddigi tapasztalatainkat, világosan lássuk az erősségeinket és a hiányosságainkat, tűzzük ki a hosszú távú céljainkat, és annak mentén hozzuk meg a döntéseinket.

Mit lehet tenni egy hosszabb szünetben?

Semmiképp sem hibáztassuk magunkat egy korábbi rossz választásért, hanem inkább magunk épülésére használjuk fel ezt az átmeneti időszakot, például nyelvtanulásra, utazásra – vagy egyszerűen éljük az életünket, és töltdjünk fel.

Ha továbbra sem változik a helyzet, és megszüntetésre kerül a munkaviszonyod, akkor mire kell ügyelni a jogi rendezésnél?

Vegyük sorba a lehetséges módokat:

- közös megegyezés,
- munkavállalói rendes felmondás,
- munkáltatói rendes felmondás,
- munkavállalói rendkívüli felmondás,
- munkáltatói rendkívüli felmondás,
- próbaidő alatti azonnali hatályú megszüntetés,
- a határozott idejű munkaviszony megszüntetése.

A közös megegyezéses megszüntetés egy kétoldalú jognyilatkozat. Ezt mindig írásba kell foglalni, és kötelező benne megállapodni a megszüntetés időpontjáról, ami lehet a megállapodás napja, de egy tetszőleges jövőbeni időpont is. Más feltételekben is meg lehet állapodni ebben a megállapodásban, például a munkáltatói kölcsön visszafizetésének feltételeiben. A közös

megegyezőssel történő megszüntetést bármelyik fél kezdeményezheti.

Munkavállalói rendes felmondás esetén nem kell indokolni a munkavállalónak a felmondás okát. A felmondást a munkáltatói jogkört gyakorló vezetőknek, illetve szervezetnek kell írásban benyújtani. Ezt követően kezdődik meg a felmondási idő, majd annak eltelte után szűnik meg a munkaviszony. Érdeemes ellenőrizni, hogy az egyéni munkaszerződésben vagy a céges kollektív szerződésben (ha van ilyen), a törvényben meghatározottakon felül (lásd a keretes részt) szerepel-e hosszabb felmondási idő. Vezetői, illetve kiemelt munkaköröknél előfordulhat, hogy a felmondási idő néhány hónappal hosszabb, de az egy évet ebben az esetben sem haladhatja meg.

Az alap felmondási idő 30 nap, amely a munkáltatónál munkaviszonyban töltött

- 3 év után 5 nappal,
- 5 év után 15 nappal,
- 8 év után 20 nappal,
- 10 év után 25 nappal,
- 15 év után 30 nappal,
- 18 év után 40 nappal,
- 20 év után 60 nappal növekszik.

A munkáltatói rendes felmondás esetén a munkáltatónak meg kell indokolnia (kivéve, ha a munkavállaló nyugdíjasnak minősül) és alá kell támasztania, hogy a továbbiakban miért nem kívánja alkalmazni a munkavállalót. Az okok három fogalom köré csoportosíthatók:

- a munkáltató működése,
- a munkavállaló képességei,
- a munkavállaló munkajogviszonnyal kapcsolatos magatartása.

Az indoknak valósnak és okszerűnek (alaposnak) kell lenni, és egy esetleges vita során a bizonyítás a munkáltatót terheli.

Példák a **nem megfelelő** indoklásra:

- „Öntől nagyobb teljesítményt várunk.”
- „Nem tartotta be a munkafegyelmet.”
- „Személyében csalódtunk.”
- „Egyszer elkésett a munkahelyről.”

Példák a **megfelelő** felmondási okokra:

- a munkakör megszűnése,
- összeférhetetlenség,
- munkaköri kötelezettség megszegése, illetve nem teljesítése,
- ittas vagy bódult állapotban történő munkavégzés,
- a munkáltatói utasítások nem teljesítése,
- a munkáltató jogos gazdasági érdekét veszélyeztető adatok nyilvánosságra hozása.

Fontos, hogy a felmondást visszavonni csak a másik fél hozzájárulásával lehet.

Bizonyos esetekben a munkáltató nem szüntetheti meg a munkaviszonyt rendes felmondással (lásd a keretes részt).

Jelentősebb felmondási tilalmak és korlátozások a munkáltatói rendes felmondás esetén:

- betegség miatti keresőképtelenség,
- beteg gyermek ápolására táppénzes állományba helyezés,
- közeli hozzátartozó vagy gyermek ápolása, gondozása miatt kapott fizetés nélküli szabadság,
- terhesség,
- a gyermek 3 éves koráig.

A munkáltatói rendes felmondás esetén a munkáltató a felmentési idő felére köteles felmenteni a munkavállalót a munkavégzés alól. Ennek a jogi lehetőségnek az a célja, hogy segítse a munkavállaló későbbi elhelyezkedését, új munkaviszony létesítését. Végkielégítés fizetésére is sor kerül (ezenkívül még a munkáltató jogutód nélküli megszüntésekor van végkielégítés). A végkielégítés mértékét lásd a keretben.

A végkielégítés mértéke

- legalább 3 év esetén 1 havi,
- legalább 5 év esetén 2 havi,
- legalább 10 év esetén 3 havi,
- legalább 15 év esetén 4 havi,
- legalább 20 év esetén 5 havi,
- legalább 25 év esetén 6 havi átlagkereset.

Ettől a kollektív szerződésben vagy az egyéni munkaszerződésben el-fel-felé lehet térni.

Rendkívüli felmondásra akkor kerülhet sor bármelyik fél kezdeményezésére, ha a másik fél a munkaviszonyból származó lényeges kötelezettségét szándékosan vagy súlyos gondatlansággal jelentős mértékben megszegi, illetve olyan magatartást tanúsít, ami a munkaviszony fenntartását ellehetetleníti. Itt vegyük észre, hogy erős jelzőkről van szó. Lényeges, súlyos vagy szándékos és jelentős, ezek a rendkívüli felmondás kulcsszavai, és ezen feltételeknek egyszerre kell teljesülniük.

A rendkívüli felmondást – bármelyik fél is kezdeményezi – mindig indokolni kell, és természetesen írásban kell megtenni. Ebben az esetben – tekintettel arra, hogy a súlyos kötelezettségzegés miatt a munkaviszony nem tartható fenn a továbbiakban – mindig azonnali hatállyal történik a megszüntetés, nincs felmondási idő. Ha a munkáltató szünteti meg a munkaviszonyt, nem jár végkielégítés. Munkavállalói rendkívüli felmondás esetén pedig annyi havi átlagkereset illeti meg a munkavállalót, mintha a munkáltató rendes felmondással szüntetné meg a munkaviszonyát, és emellett a munkavállaló követelheti a keletkezett kára megtérítését is.

A próbaidő alatt azonnali hatállyal bármelyik fél megszüntetheti a munkaviszonyt, indokolni nem kell; az írásbeliség itt is kötelező.

A határozott idejű munkaviszonyt csak a következő módokon lehet megszüntetni: a próbaidő alatt azonnali hatállyal (amennyiben próbaidő is kikötésre került), rendkívüli felmondással és közös megegyezéssel. Rendes felmondással nem lehet megszüntetni. Ha a munkáltató egyoldalúan mégis megszünteti a munkaviszonyt, akkor köteles kifizetni a határozott idő lejáratáig szóló időszakra (de maximum 1 évre) vonatkozó átlagkeresetet.

Abban az esetben, ha a munkaviszony lejáratakor valamilyen felmondási tilalom van érvényben, az nem vonatkozik a munkavállalóra, a munkaviszonya ennek ellenére megszűnik, mert ezeket a tilalmakat csak a rendes felmondás esetén veszik figyelembe, ugyanis a határozott idejű megállapodás alapvető eleme, hogy a felek előre rögzítik a munkaviszony végét.

A munkaviszony megszűnésekor a munkavállaló köteles a feladatait, a munkakörét átadni az erre kijelölt személynek, és elszámolni a használatában lévő esz-

közökkel (például telefon, cégautó, számítógép, céges bankkártya, belépőkártya). Egyes cégeknél a használt eszközök megvásárolhatók.

A munkáltató pedig köteles kifizetni az utolsó munkában töltött napon minden járandóságot: a bért, a ki nem vett szabadságok megváltásának ellenértékét és az esetleges végkielégítést. Emellett köteles kiadni az igazolásokat (melynek tartalmát a törvény rögzíti), és ha a munkavállaló kéri, akkor egy úgynevezett működési bizonyítványt is, mely tartalmazza a betöltött munkakört, és külön kérésre értékelést is tartalmazhat.

Kulcsmunkakörökben felmerül a versenytilalmi megállapodás vagy más néven „hűségnyilatkozat” megkötésének a lehetősége is, ehhez a két fél közös megegyezése szükséges, és általában külön dokumentum tartalmazza. Ez megtilthatja a munkavállaló számára olyan tevékenységek végzését, amellyel a munkaviszony megszűnését követően sértené az előző munkáltatója gazdasági érdekeit. Azt a törvény eleve tartalmazza, hogy a munkavállaló „nem tanúsíthat olyan magatartást, amellyel munkáltatója jogos gazdasági érdekeit veszélyeztetné”, azonban a megszűnést követően erre csak akkor kötelezhető a munkavállaló, ha ellenértéket kap érte cserébe, és ez a korlátozás csak maximum 3 évre szólhat. Az idő-

tartam és az ellenérték mellett javasolt belefoglalni a korlátozás földrajzi határait, és az egyértelműség kedvéért érdemes konkretizálni azokat a tevékenységeket, amikről a munkáltató úgy vélekedik, hogy sérti a gazdasági érdekeit, esetleg fel lehet sorolni a tiltott cégek nevét is. Fontos megjegyezni, hogy az ilyen megállapodásokra nem a munkajog szabályai vonatkoznak, hanem a polgári jog. Ennek következtében egy esetleges károkozás esetén nem a korlátozottabb munkajogi kártérítési szabályokat kell alkalmazni, hanem a jóval kötetlenebb polgári jogi szabályokat.

Szerzőnk humánmenedzser szakközgazdász, a HR-vezető a MOL Nyrt.-nél. 1995-ben pályakezdőként helyezkedett el a MOL Nyrt.-nél. Évekig dolgozott HR-generalistaként és különböző szakértői munkakörökben, továbbá részt vett a cég SAP bevezetési projektjében, ahol a változáskezelési teamet vezette. 2004-től az egyik 100%-os MOL-tulajdonú leányvállalat HR-eseként a tevékenysége a közép-kelet-európai régió több országára is kiterjedt. 2005 tavaszától vezette azt a szervezetet, amely felelt a MOL-csoport nemzetközi foglalkoztatási rendszeréért, emellett az expatrioták és a csoport felsővezetői számára nyújtott HR-partneri szolgáltatásokat. 2008 nyarától GYED-en van Tomi nevű kislivával, ezt megelőzően pedig a MOL-csoport kompenzációs vezetője volt.

Róka Judit
HR-vezető, MOL Nyrt